

Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind

Advies betreffende het ontwerp van 5de en 6de gecombineerd periodiek rapport van België over de toepassing van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

29 maart 2017

Inleiding

Het Adviesorgaan heeft kennis genomen van het ontwerp van 5de en 6de gecombineerd periodiek rapport van België, ingediend overeenkomstig artikel 44 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Het orgaan wenst zijn rol bij de opmaak van het periodiek verslag verduidelijkt zien. Die rol bestond in (i) het voorstellen van de prioritaire thema's van het rapport en (ii) het formuleren van een advies over het ontwerp van periodiek rapport.

Het Adviesorgaan wenst de volgende verduidelijkingen en nuanceringen aanbrengen.

Het Adviesorgaan erkent de vooruitgang die sinds 2010 geboekt is bij de tenuitvoerlegging van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind in België, docht betreurt dat in het ontwerprapport niet steevast de gelegenheid te baat wordt genomen om aan te geven welke punten voor verbetering vatbaar zijn en welke belemmeringen opgedoken zijn, meer bepaald wat betreft de doelmatigheid van de JoKER en van de armoedetoets in de Vlaamse Gemeenschap, kinderen met een handicap, het inclusief onderwijs, de uithandengeving van een zaak door de jeugdrechtbank, en minderjarige vreemdelingen. De erkenning van die belemmeringen zou een leidraad kunnen betekenen voor toekomstige actie.

De afwezigheid van een gecoördineerd beleid inzake kinderrechten is reëel en een gevolg van de federale structuur van België, maar zou kunnen worden verholpen door een betere dialoog tussen de bevoegde instanties. De gegevens afkomstig van de Duitstalige Gemeenschap en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zouden kunnen worden vervolledigd. De impact van de nieuwe bevoegdheidsoverdrachten en van de decentralisering van de gewestelijke financieringen naar de lokale overheden is niet gemeten.

Ten aanzien van de cijfergegevens van het statelijk rapport en zijn statistische bijlage (publicatie "*Make them count*") is het belangrijk voor ogen te houden dat:

- * de kinderen waarvan de rechten het minst effectief zijn al te vaak onder de radar van de gegevensverzameling blijven; dat is met name het geval voor de kinderen die in armoede leven, kinderen met een handicap, kinderen in migratie, ...;
- * bepaalde cijfers van meer context moeten worden voorzien;
- * er nog steeds gegevens ontbreken over de effectiviteit van bepaalde rechten.

Het Adviesorgaan verheugt zich erover dat de geopperde prioritaire thema's in aanmerking zijn genomen, maar merkt op dat er niet voldoende is ingegaan op andere punten van bekommernis en aanbeveling, zoals: discriminatie; geweld ten aanzien van kinderen, waaronder lijfstraffen; verkeersgeweld; adoptie; gezondheid van adolescenten; kinderen in gewapende conflicten; het maatschappelijk verantwoord ondernemen met betrekking tot de rechten van het kind; de rechten van het kind binnen de ontwikkelingssamenwerking; de verspreiding van de beschouwingen van het Comité en van de periodieke verslagen en de bewustmaking waarmee zij moet gepaard gaan.

Het Adviesorgaan betreurt dat de wetgeving, regelgeving, actieplannen en beleidsinitiatieven niet worden geflankeerd door een systematische evaluatie. Voorts is het niet geweten of de begrotingstoelagen volstaan voor de volkomen toepassing ervan. Het invoeren van samenwerkingsprotocollen in de sectoren van de jeugdhulp, de kindercare, en de gezondheidssector in de Franse Gemeenschap is een belangrijke stap voorwaarts, maar de tenuitvoerlegging ervan stuit op bepaalde hindernissen.

Voorstellen

Het Adviesorgaan formuleert de volgende suggesties, daarbij de structuur van het ontwerp van statelijk rapport volgend:

1/ Kerngegevens: zoals gesteld in de inleiding van dit advies zouden die gegevens, uitgaande van dezelfde bronnen, op meer genuanceerde wijze kunnen worden weergegeven, met meer nadruk op de bestaande ongelijkheden:

- * in termen van ongelijkheden inzake welslagen op school eindigt België op de voorlaatste plaats in de rangschikking, als 36ste van de 37 landen van de EU/OESO;
- * in België maakt bijna een vierde van alle kinderen van 11, 13 en 15 jaar gewag van een of meer gezondheidsproblemen per dag;
- * zie Centre de recherche de l'UNICEF, 2016, « Équité entre les enfants : tableau de classement des inégalités de bien-être entre les enfants des pays riches », Bilan Innocenti 13.

2/ Onafhankelijk toezichtsmechanisme: het Adviesorgaan oppert het toevoegen van de voortgangsstaat van de besprekingen betreffende de invoering van een preventiemechanisme met toegang tot alle plaatsen van vrijheidsbeneming (van de kinderen).

3/ Budget: het Adviesorgaan is van mening dat niet alle informatie uit het statelijk rapport met betrekking tot de tenuitvoerlegging van de slotbeschouwing van het VN-Kinderrechtencomité betreffende de *child rights budgeting* getuigt van daadwerkelijke vorderingen.

4/ Vorming: het Adviesorgaan stelt vast dat de opleiding inzake de rechten van de mens en specifiek inzake de rechten van het kind systematisch noch verplicht is voor alle

beroepsgroepen die werken voor en met kinderen (onder meer leerkrachten, sociale werkers en ordehandhavers) en dat kinderrechteneducatie niet vervat zit in de leerprogramma's.

5/ Belang van het kind: dit gedeelte beantwoordt niet aan de slotbeschouwing van het VN-Kinderrechtencomité of aan *General Comment* nr.14. Het omvat geen evaluatie van de wijze waarop het belang van het kind op gepaste wijze wordt opgenomen in alle wettelijke bepalingen evenals in de gerechtelijke en administratieve beslissingen en in projecten, programma's en diensten die een impact hebben op kinderen.

6/ Eerbied voor de mening van het kind: dit gedeelte voldoet slechts gedeeltelijk aan de slotbeschouwing van het VN-Kinderrechtencomité en bevat geen uitleg over de inspanningen die zijn geleverd ter bevordering van de deelname van alle kinderen op alle overheidsniveaus en binnen de familie, scholen en de gemeenschap te bevorderen met bijzondere aandacht voor kinderen in kwetsbare situaties. Dit gedeelte zegt evenmin iets over hoe de Staat de ondersteuning aan de participatie van kinderen bij het rapporteringsproces voortzet.

7/ Voorschoolse kinderopvang: het Adviesorgaan benadrukt dat er verschillen zijn met betrekking tot de toegankelijkheid van de opvangplaatsen tussen Gewesten maar ook, binnen eenzelfde Gewest, tussen provincies en tussen gemeenten. Voorts blijft de toegankelijkheid van de opvangplaatsen onzeker voor kinderen met een handicap of voor kinderen uit eenoudergezinnen, werkloze gezinnen of kansarme gezinnen.

8/ Jeugdhulp:

* Er zou melding moeten worden gemaakt van het feit dat, wat het "*avant-projet de Code relatif à la prévention, l'aide à la jeunesse et la protection de la jeunesse*" binnen de Franse Gemeenschap betreft, de parlementaire voorbereidingen nog lopende zijn.

* Het Adviesorgaan stelt voor om melding te maken van de aanneming van het ontwerp van wet tot wijziging van de wetgeving met het oog op de invoering van een statuut voor de pleegzorgers, waardoor de overdracht van het ouderlijk gezag aan de opvangouders op grond van overeenkomst of bij vonnis mogelijk wordt; voorts zou de handhaving van de band tussen de oorspronkelijke familie en het geplaatste kind nadruk verdienen.

* Het Adviesorgaan suggereert om de conclusies van de evaluatie van de "*dispositif des capacités réservées*" op te nemen.

9/ Kinderen met een handicap:

* In het kader van deze thematiek zou naar voren moeten komen dat de uitdagingen aanhouden.

* De conclusies betreffende de stand van zaken van de Waalse en Brusselse Gewesten en van de Franse Gemeenschap over de noden van de gezinnen met een gehandicapt kind tussen 0 tot 12 jaar oud zouden nader moeten worden uitgewerkt.

* Het Adviesorgaan benadrukt het belang van nuancering in de paragraaf gewijd aan het inclusief onderwijs, door meer bepaald het vermelde cijfer van 2000 integraties af

te wegen tegenover de 36.000 kinderen die bijzonder onderwijs volgen in de Franse Gemeenschap. Het schoolvervoer naar het bijzonder onderwijs in de Waalse en Brusselse Gewesten is sterk verbeterd maar blijft soms problematisch. In Vlaanderen is de invoering van het M-decreet een stap in de richting van inclusief onderwijs, doch het Adviesorgaan wijst op problemen met betrekking tot het reële inschrijvingsrecht en het tekort aan ondersteuning in de gewone school.

10 Geestelijke gezondheid: Het Adviesorgaan stelt voor om meer in detail in te gaan op de subthema's die aangesneden worden in de slotopmerking van het VN-Kinderrechtencomité in paragraaf 59 (2010) (CRC/C/Co/3-4, § 59)

11/ Gezondheidszorg: er zou moeten worden vermeld dat de toegang tot de gezondheidszorg voor minderjarige vreemdelingen moeilijk blijft.

12/ Levensstandaard:

*Het Adviesorgaan suggereert om erop te wijzen dat armoede een beletsel vormt voor de uitoefening van alle kinderrechten, en voorts om de gewestelijke verschillen aan te kaarten. Het kaderstuk over de financiële ondersteuning van de gezinnen zou moeten worden weggelaten wegens niet meest relevant om kinderarmoede te illustreren.

*Wat sociale woningen betreft, zou de doelstelling (aantal voorgestelde / geplande woningen) moeten worden getoetst aan de behoefte. Ook zou er een vergelijking moeten worden gemaakt van het aanbod tussen de gewesten onderling en binnen de gewesten zelf.

* Het Adviesorgaan merkt op dat het ontwerprapport geen melding maakt van het feit dat veel mensen die recht hebben op ondersteuning, uitkeringen of andere dienstverlening hiervan geen gebruik maken wegens de hoge drempels, de informatiekoof of ander gebrek aan ondersteuningsbeleid.

13/ Recht op onderwijs:

*Het Adviesorgaan waardeert het zelfkritische en genuanceerde karakter van dat gedeelte van het verslag.

*Het Adviesorgaan stelt vast dat de tenlastelegging van de schoolkosten jegens de ouders aanhoudt en het recht op onderwijs soms in het gedrang brengt.

*De denkoefening van de actoren rond het toekomstige "*Pacte pour un enseignement d'excellence*" in de Franse Gemeenschap is opmerkelijk, ook al had er meer waardering kunnen uitgaan naar de stem van de jongeren. Wel moet worden benadrukt dat het Pact nog niet is goedgekeurd.

* Het Adviesorgaan benadrukt dat al te veel kinderen uit kansarme milieus nog worden doorverwezen naar het bijzonder onderwijs.

* Het Adviesorgaan legt de nadruk op het tekort aan plaatsen in het kleuter- en basisonderwijs in Brussel, Antwerpen en nog enkele andere steden.

*Het Adviesorgaan legt de nadruk op het belang van geactualiseerde gegevens inzake ongelijkheid op school, afkomstig van de PISA-enquête 2015.

* Het fenomeen van het zittenblijven en de schooluitsluiting (lager/middelbaar) komt onvoldoende aan de bod.

14/ Recht op vrijetijdsbesteding: het Adviesorgaan benadrukt dat de buitenschoolse opvang onvoldoende aan bod komt.

15/ Kinderen in migratie: het Adviesorgaan verwijst naar zijn advies van 26 november 2015 betreffende de situatie van kinderen in migratie¹, waarvan diverse aspecten zorgwekkend blijven. Het benadrukt dat de terminologie “*accueil résidentiel dans un lieu adapté aux enfants*” niet mag doen vergeten dat het wel degelijk om opsluiting van kinderen gaat.

16/ Kinderen in conflict met de wet:

*Het Adviesorgaan merkt op dat, volgens zijn huidige informatie, geen van de gemeenschappen overweegt om de uithandengeving af te schaffen. Het Adviesorgaan verwijst naar zijn advies van 29 maart 2017 “Welke toekomst voor de uithandengeving?”.

* Het Adviesorgaan merkt op dat bepaalde *de facto* isolatiemaatregelen - anders genaamd - ontsnappen aan elke toezichtsmaatregel.

17/ Ratificering internationale mensenrechteninstrumenten: het Adviesorgaan suggereert om informatie op te nemen die betrekking heeft op de staat van bekrachtiging van het Facultatief Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing.

¹http://www.ncrk.be/sites/1168.fedimbo.belgium.be/files/explorer/advies_situatie_van_kinderen_in_migratie_17112015/index.pdf.